

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

Заклад вищої освіти	Волинський національний університет імені Лесі Українки
Освітня програма	23439 Лабораторна діагностика
Рівень вищої освіти	Магістр
Спеціальність	091 Біологія

Цей експертний висновок складений за результатами розгляду галузевою експертною радою (ГЕР) акредитаційної справи. Розгляд справи ГЕР є частиною акредитаційної процедури Національного агентства і здійснюється на основі поданих закладом відомостей про самооцінювання освітньої програми, а також звіту експертної групи про результати акредитаційної експертизи.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ГЕР - галузева експертна рада

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

22.12.2020 р.

Справа № 1212/АС-20

Галузева експертна рада Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти з галузі знань 09 "Біологія" у складі:

Олена Севериновська – головуєчий,
Бедункова Ольга Олександрівна,
Бумейстер Валентина Іванівна,
Галкін Олександр Юрійович,
Горин Оксана Ігорівна,
Клімкіна Ірина Іванівна,
Колісник Ярина Іванівна,
Молодченкова Ольга Олегівна,

за участі запрошених осіб:

Цьось Анатолій Васильович – представник ЗВО,
Моренко Алевтина Григорівна – гарант ОП,

розглянула на своєму засіданні матеріали акредитаційної справи щодо акредитації освітньої програми:

Назва ЗВО	Волинський національний університет імені Лесі Українки
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	23439
Назва ОП	Лабораторна діагностика
Галузь знань	09 Біологія
Спеціальність	091 Біологія
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Магістр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

За результатами розгляду акредитаційної справи галузева експертна рада

РЕКОМЕНДУЄ

ухвалити рішення про акредитацію.

За – 8, Проти – 0

1. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку ГЕР

підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, або для призначення повторної акредитаційної експертизи, відсутні

наявні підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

наявні підстави для призначення повторної акредитаційної експертизи

2. Обґрунтування ГЕР

У цьому розділі ГЕР надає власну оцінку відповідності освітньої програми, базуючись на змісті звіту експертної групи та інших матеріалах акредитаційної справи.

Заповнення полів «Обґрунтування» є обов'язковим, якщо ГЕР змінює рівень відповідності, визначений експертною групою, або підтверджує рівень відповідності А, Е чи F. У цих випадках необхідно заповнити обґрунтування не менше як за одним підкритерієм у межах відповідного критерію.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

1.1 Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти

не застосовується

1.2 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін

не застосовується

1.3 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм

не застосовується

1.4 Освітня програма дає можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності).

За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня

не застосовується

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

2.1 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності)

не застосовується

2.2 Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, становлять логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягти

заявлених цілей та програмних результатів навчання

не застосовується

2.3 Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною)

не застосовується

2.4 Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством

не застосовується

2.5 Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності

не застосовується

2.6 Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (softskills), що відповідають заявленим цілям

не застосовується

2.7 Зміст освітньої програми враховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності)

не застосовується

2.8 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає фактичному навантаженню здобувачів, досягненню цілей та програмних результатів навчання

не застосовується

2.9 Структура освітньої програми та навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою у разі її здійснення узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти

не застосовується

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень А

Обґрунтування ГЕР

3.1 Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному вебсайті закладу вищої освіти

Правила прийому на навчання за ОПП є чіткими і зрозумілими, не містять дискримінаційних положень, оприлюднені на офіційному вебсайті ЗВО (<https://vstup.eenu.edu.ua/>, <https://vstup.eenu.edu.ua/vstupdomagistraturi/>), регламентуються «Правилами прийому до Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки», які відповідають умовам прийому, встановленими МОН України. Контактна інформація приймальної комісії на випадок виникнення питань та потреби у консультації наведена на сторінці ЗВО (<https://vstup.eenu.edu.ua/%d0%bf%d1%80%d0%b8%d0%b9%d0%bc%d0%bd%bb%d1%8c%bd%bo-%d0%ba%be%bc%d1%96%d1%81%d1%96%d1%8f/>).

3.2 Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми

Форма та зміст вступних випробовувань відповідають рівневі початкових компетентностей, потрібних для того, аби розпочати навчання на програмі. Програми вступних випробувань для вступників для здобуття ступеня «магістр» зі спеціальності 091 «Біологія» (освітньо-професійна програма «Лабораторна діагностика») згенеровані на основі здобутих компетентностей ступеня «бакалавр», ОКР «спеціаліст» (освітні програми «Біологія», «Лабораторна діагностика»). Під час вступної компанії абітурієнти подають документи для вступу у магістратуру згідно із затвердженим переліком. Прийом на навчання за ступенем магістра за ОПП «Лабораторна діагностика» здійснюється за результатами фахового вступного випробування (письмового випробування за тестовими технологіями) та вступного іспиту з іноземної мови (єдиний вступний іспит) з урахуванням середнього балу диплома

бакалавра. Фахове вступне випробування містить питання з загальної цитології та гістології, мікробіології, генетики, молекулярної біології та інших профільних дисциплін першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

3.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, в ВНУ імені Лесі Українки є чіткими та зрозумілими, регламентуються «Положенням про організацію навчального процесу у Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки» (2017 р.) й «Положенням про організацію навчального процесу на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» (2020 р.). Для здобувачів, які беруть участь у програмі академічної мобільності на базі закордонних ЗВО, визнання результатів навчання здійснюється відповідно до «Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу Східноєвропейського (Волинського) національного університету імені Лесі Українки» (2017 р., 2020 р.). Під час прийняття на навчання осіб, які подають документи про здобутий за кордоном ступінь (рівень) освіти, обов'язково є процедура визнання і встановлення еквівалентності таких документів, що здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 05 травня 2015 року № 504 «Деякі питання визнання в Україні іноземних документів про освіту», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 27 травня 2015 року за № 614/27059. Ця норма закріплена в Правилах прийому до ВНУ імені Лесі Українки у 2020 .

3.4 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регулюється «Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» (<https://ed.eenu.edu.ua/upload/docs/998/7c00ef81438ad127bf5767f392c628f1.pdf>). Валідація результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, передбачає передусім звернення із заявою та відповідними документами (сертифікати, свідоцтва, посилення тощо) на ім'я проректора з навчальної роботи та рекрутації Університету з проханням про визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті. Проректор у своїй резолюції дає розпорядження декану (директору) створити Предметну комісію, яка розгляне підтверджувальні документи і проведе аналіз їх відповідності програмі (силабусу) освітнього компонента, проведе співбесіду зі здобувачем та ухвалить рішення про визнання, невизнання або часткове визнання результатів, набутих під час неформального та/або інформального навчання. Здобувача вищої освіти ознайомлюють з програмою (силабусом) навчальної дисципліни та переліком питань для підсумкового оцінювання, із критеріями оцінювання та правилами оскарження результатів. Предметна комісія надає здобувачу до 10 робочих днів для підготовки до підсумкового контролю (з кожної дисципліни) та до 20 робочих днів для виконання обраної ним теми/варіанту індивідуального завдання (за наявності). Термін підготовки обговорюється зі здобувачем. Під час зустрічі експертної групи з фокус-групою студентів з'ясувалось, що здобувачі обізнані з питаннями неформальної освіти та мають чітку яву щодо правил визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень Е

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

4.1 Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи

Форми, методи навчання і викладання за ОПП регламентуються "Положенням про організацію навчального процесу у Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки"(02.10.2017 р., с. 3, 24) і "Положенням про організацію навчального процесу на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях у Волинському національному університеті імені Лесі Українки" (11.09.2020 р., с. 7-9.). Для реалізації мети та програмних результатів за ОПП використовуються традиційні та сучасні методи навчання, що включають аудиторні та дистанційні форми. При проведенні лекцій використовуються мультимедійні матеріали, при проведенні лабораторних занять – відповідне лабораторне обладнання Практичні та лабораторні заняття із фахових дисциплін проводяться у навчально-наукових лабораторіях університету та медичних лабораторіях міста, де здобувачі вищої освіти мають можливість засвоювати теоретичні та практичні навички безпосередньо на робочому місці під керівництвом викладача і потенційного роботодавця. (В ВСО указано, що для "Виробничої практики за фахом" , наприклад, використовується обладнання для роботи методом ІФА та ПЛР). Методи навчання застосовуються у різних комбінаціях та створюють передумови для успішного опанування здобувачами фактичного матеріалу, формування у

них професійних умінь і навичок. У наданих для експертної групи документах та на сайті ВНУ вказано, що ЗВО має укладені угоди з Волинською обласною клінічною лікарнею, Волинським перинатальним центром, медичною лабораторією ТОВ «Гемомедика Луцьк», іншими лікувально-профілактичними закладами м. Луцька; угоди передбачають можливість проведення на базі цих закладів практичних, лабораторних занять та практик. Спількування експертної групи зі здобувачами ВО виявило, що 64 % здобувачів освіти за ОПП повністю задоволені спектром ОК, ще частина – задоволені частково і мають свої пропозиції, які були ними висловлені, а згодом враховані під час удосконалення освітньої програми. Застосування студентоцентрованого підходу задекларовано “Положенням про організацію навчального процесу на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях у Волинському національному університеті імені Лесі Українки (11.09.2020 р.)” “Положенням про порядок формування індивідуальної траєкторії навчання студентів Волинського національного університету імені Лесі Українки” (30.10.2020 р.), “Положенням про організацію вивчення навчальних дисциплін вільного вибору у СНУ” (02.10.2017 р.), “Положенням про дистанційне навчання у СНУ”, “Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ”, “Положенням про підготовку студентів у ВНУ з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти”, “Порядком формування рейтингу успішності студентів для призначення академічних стипендій у ВНУ”. Інтерв’ювання НПП експертною групою виявило наявність академічної свободи при розробці та викладанні курсів, а студентів – підтвердило можливість вільного вибору ОК.

4.2 Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб)

Надавана здобувачам інформація щодо навчання і викладання за освітньою програмою є доступною, зрозумілою і вчасною. Ця інформація представлена у “Положенні про організацію навчального процесу у Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки” (02.10.2017 р., с. 3, 24) і “Положенні про організацію навчального процесу на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях у Волинському національному університеті імені Лесі Українки” (11.09.2020 р., с. 7-9.), розміщене на сайті університету <https://vnu.edu.ua/uk/faculties-and-institutes/fakultet-biologii-ta-lisovogo-gospodarstva>), силабусах та робочих програмах навчальних дисциплін. Як зазначено у відомостях самооцінювання, зміст та структура робочих програм та / або силабусів навчальних дисциплін та практик визначені в Положенні про організацію навчального процесу. У ЗВО в рамках академічної автономії структурні підрозділи та гаранті освітніх програм приймають рішення про підготовку необхідних матеріалів з освітніх компонентів та їх змістове наповнення. Основною вимогою при цьому є висвітлення ключових позицій освітнього компонента: мета, завдання, перелік компетентностей та очікуваних результатів навчання, розподіл балів та критерії оцінювання. Ці позиції можуть бути висвітлені або у робочій програмі, або у силабусі (за наявності програми, силабус може мати скорочену форму). При цьому змістове наповнення ОК має відповідати і компетентностям, і програмним результатам навчання у чинному Стандарті вищої освіти. Керівництво ЗВО у 2019 році рекомендувало викладачам готувати робочі програми, а з 2020 – програми та / або силабуси, що було реалізовано на даній ОПП.

4.3 Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми

Аналіз відомостей самооцінювання та звіту експертної групи показав, що здобувачі вищої освіти та викладачі не обмежені у виборі та методах реалізації власних наукових інтересів. Про це свідчить впровадження базового науково-дослідницького компонента у ЗВО, починаючи з молодших курсів – від рівня оглядових науково-дослідних (курсівих) робіт до участі в подальшому у фахових наукових дослідженнях та їх презентації у форматі круглих столів, студентських конференцій, підготовці запитів для участі у наукових конкурсах, в тому числі програмах Erasmus+ та отриманні студентами знань під час проходження практики на клінічних та інших базах (договори представлені у додаткових доказах). Наприклад, здобувачі вищої освіти ОПП «Лабораторна діагностика» спільно з Науковим товариством аспірантів та студентів щорічно беруть участь у Міжнародній науково-практичній конференції аспірантів і студентів “Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень”, де у 2020 р. за результатами виступу на підсекції «Фізіологія людини і тварин» доповідь студентки 5 курсу, спеціальності Біологія, ОП «Лабораторна діагностика» Новосад Світлани на тему: «Порівняльна характеристика біохімічних показників крові у домашніх котів та собак при нирковій недостатності» була визнана кращою серед усіх заслуханих. Під керівництвом куратора НТАіС медико-біологічного факультету молоді вчені представляють університет у масштабних соціальних заходах з популяризації науки («Наукові пікніки» 2018 р., 2019 р., «ЯРФЕСТ» 2019 р., 2020 р.). У 2019 році наукова робота Гочачко К. Ф. була представлена для участі в Всеукраїнському конкурсі студентів наукових робіт за спеціальністю Біологія. Студенти, що навчаються за освітньою програмою “Лабораторна діагностика”, Покотило Ольга, Копець Марта та Стрельчик Тимур, поєднуючи досвід здобутий під час навчання та отримані навички в процесі виконання дослідницьких робіт, брали участь у конкурсі на отримання грантової підтримки у “EPFL School of Life Sciences Summer Research Program”. З метою всебічного сприяння науковій, винахідницькій та іншій творчій діяльності студентів в ВНУ ім. Лесі Українки створено Наукове товариство аспірантів та студентів, діяльність якого здійснюється відповідно до статті 41 Закону України «Про вищу освіту» і регламентується “Положенням про Наукове товариство аспірантів і студентів (НТАіС) Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки” (19.05.2016 р.). Викладачі за ОПП в процесі викладання дисциплін використовують результати власних наукових досліджень.

4.4 Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі - викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі

Оновлення викладачами змісту навчальних дисциплін регламентує “Порядок формування освітніх програм та навчальних планів підготовки фахівців за першим (бакалаврським) та другим (магістерським) рівнями денної та заочної форм навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки” та відбувається постійно на основі найновіших досягнень і сучасних практик у галузі біології та медицини. Наявність у викладачів публікацій у міжнародних виданнях, індексованих у базах Scopus та Web of Science, дозволяє передбачати можливість введення нової актуальної наукової інформації у лекційний матеріал за дисципліною.

4.5 Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти

Навчання, викладання і наукові дослідження за ОПП пов'язані із інтернаціоналізацією діяльності ЗВО. Інтернаціоналізація діяльності ВНУ ім. Лесі Українки реалізується в рамках "Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу СНУ" (02.10.2017 р., 11.09.2020 р.), залучення до викладання в університеті зарубіжних фахівців. Учасники освітнього процесу мають можливість брати участь у програмі академічної мобільності ЄС ERASMUS+; програмі подвійного диплому; стипендіальних освітніх програмах; програмах студентських обмінів тощо. Університет створює усі необхідні умови для проходження стажування учасників освітнього процесу у закордонних університетах та науково-дослідних установах на основі укладених договорів про співпрацю із міжнародними партнерами, що свідчить про наявну в ЗВО тенденцію до укріплення міжнародних зв'язків.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

5.1 Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь

не застосовується

5.2 Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності)

не застосовується

5.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, які забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема охоплюють процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

не застосовується

5.4 У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності

не застосовується

Критерій 6. Людські ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

6.1 Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання

не застосовується

6.2 Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дають можливість забезпечити потрібний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми

не застосовується

6.3 Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу

не застосовується

6.4 Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців

не застосовується

6.5 Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями

не застосовується

6.6 Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності

не застосовується

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

7.1 Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми гарантують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання

не застосовується

7.2 Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми

не застосовується

7.3 Освітнє середовище є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дає можливість задовольнити їхні потреби та інтереси

не застосовується

7.4 Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою

не застосовується

7.5 Заклад вищої освіти створює достатні умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються за освітньою програмою

не застосовується

7.6 Наявні чіткі і зрозумілі політика та процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

не застосовується

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень Е

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

8.1 Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми

ЗВО продемонстрував, що розроблення, затвердження, моніторинг та періодичний перегляд ОП відбувається згідно із визначеною загальноінституційною політикою та процедурами внутрішнього забезпечення якості вищої освіти. Процедури розроблення та затвердження ОП в ЗВО відбувається згідно з "Положенням про організацію навчального процесу на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях" (<https://ed.eenu.edu.ua/upload/docs/1022/47261d71f8e410316659977dcb6d193f.pdf>), "Порядком формування освітніх програм та навчальних планів підготовки фахівців за першим (бакалаврським) та другим (магістерським) рівнями денної та заочної форм навчання" (<https://ed.eenu.edu.ua/upload/docs/1015/e34ded626ad80b1e7f00630d5019c366.pdf>), Зразком формування освітньо-професійної /освітньо-наукової /освітньо-творчої програми (<https://ed.eenu.edu.ua/upload/docs/1065/68d5b0c465f09d47ece59e25a77a7bf9.pdf>), відповідно до яких гарант ОП, випускова кафедра відповідають за розробку, моніторинг та періодичний перегляд освітніх програм та, за необхідності, внесення змін до навчальних планів, їх затвердження у встановленому Університетом порядку. В ЗВО функціонує навчально-методичний відділ забезпечення якості вищої освіти (<https://vnu.edu.ua/uk/navchalno-metodichniy-viddil-zabezpechennya-yakosti-vischoi-osviti>), відділ аспірантури і докторантури, які координують питання якості освіти. Оновлення освітніх програм відбувається за участі стейкхолдерів університету - викладачів, здобувачів, роботодавців, випускників тощо. В університеті діє система постійного моніторингу ринку праці та ринку освітніх послуг, залучення роботодавців до формування вимог щодо компетентності випускників та визначення змісту вищої освіти. Останній перегляд ОПП, який здійснили у 2020 р., був зумовлений появою нового Стандарту вищої освіти України (2019 р.). У змінній ОПП було враховано рекомендації стейкхолдерів, отримані під час опитування і проведення круглих столів, Науково-методичних комісій факультету, розширених (за участі представників науково-педагогічного складу інших кафедр і груп забезпечення інших освітніх програм, стейкхолдерів) засідань кафедри фізіології людини і тварин від 18.03.2019 року, 06.06.2019 року, 28.11.2019 року, 26.02.2020 року, 04.05.2020 року.

8.2 Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми

Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості. Здобувачі долучаються до анкетувань через факультетську спільноту у Facebook, Instagram та органи студентського самоврядування (В "Положенні про студентське самоврядування" в "Основних напрямках діяльності органів студентського самоврядування" є пункти стосовно збору, аналізу та узагальнення пропозицій осіб, котрі навчаються, щодо організації навчального процесу, внесення пропозицій щодо контролю за якістю навчального процесу). Також здобувачі можуть висловити свою позицію під час навчального процесу, так і позааудиторних видів діяльності. Наявні різного роду опитування: оцінка якості навчального процесу (https://forms.office.com/Pages/ResponsePage.aspx?id=UyHPee_cNk6rjlllCynmqka7LpouUdpBniosXTK-9UVUNVMYODILM1dXNEJSMEFCQVZEUTJHTVBLRyQlQcNoPWcu), анкета моніторингового дослідження студентів (https://forms.office.com/Pages/ResponsePage.aspx?id=UyHPee_cNk6rjlllCynmqka7LpouUdpBniosXTK-9UVURUVUWENKRldDVELYRTJCWUcySFU1QIVLSSQlQcNoPWcu), оцінка навчальної дисципліни (проводиться по закінченню викладання) https://forms.office.com/Pages/ResponsePage.aspx?id=UyHPee_cNk6rjlllCynmqka7LpouUdpBniosXTK-VUOU9FSDc1WUJFU1VCUTZURlMwOEFIQk5JRyQlQcNoPWcu). Політика університету полягає в тому, що всі освітні програми університету мають модернізуватися щорічно; ця вимога щороку визначається в рішеннях ректорату та вченої ради університету. Під час перегляду освітньої програми не була врахована пропозиція здобувачів щодо збільшення годин на проведення виробничих практик та їх урізноманітнення.

8.3 Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери

Представники роботодавців активно брали участь в зустрічах та обговоренні змісту ОПП щодо переліку навчальних дисциплін та їх контенту, змісту навчального плану, а також ключових компетентностей і ПРН. Деякі зі стейкхолдерів виступили рецензентами ОПП, їхні пропозиції та зауваження були враховані під час перегляду ОПП (https://eenu.edu.ua/sites/default/files/propoziciyi_y_rekomendaciyi_za_rezultatami_gromadskogo_obgovorennya_ta_spivpraci_zi_steykholderami_shchodo_for_muvannya_osvitno.pdf). Проте у ВНУ роботодавці за ОПП «Лабораторна діагностика» не мають організованого об'єднання.

8.4 Наявна практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми

У ЗВО працює Асоціація випускників, викладачів і друзів ВНУ, яка займається наповненням інформаційної бази даних випускників університету та допомагає молодим випускникам у працевлаштуванні, підвищенні їх кваліфікаційного й освітнього рівнів. Асоціація через Facebook, Instagram, інші соціальні мережі організовує різного роду ділові зустрічі, спільні науково-практичні конференції, тренінги й зустрічі з випускниками. У Відділі молодіжної

політики та соціальної роботи надаються безкоштовно профорієнтаційні консультації, котрі включають допомогу у написанні резюме, у формуванні навичок ефективної презентації себе працедавцю, у роз'яснювальній роботі щодо законодавчих і нормативно-правових актів державного регулювання зайнятості та трудових відносин, у підготовці до співбесіди та стресового інтерв'ю з працедавцем, в адаптації на новому робочому місці тощо. Відділ проводить і тренінги, зокрема «Самопрезентація й ефективне резюме», «Секрети успішного проходження співбесіди та стресового інтерв'ю», «Техніка пошуку роботи». Проте експертною групою встановлена недостатня поінформованість здобувачів вищої освіти щодо роботи Відділу молодіжної політики та соціальної роботи в частині інформації про банк вакансій та державного регулювання зайнятості та трудових відносин. Бажано створення практики системного аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників ОПП.

8.5 Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми

Моніторинг ОП проводиться щорічно групою забезпечення, гарантом та представниками адміністрації факультету з метою оцінювання актуальності її змісту, відстеження динаміки якості надання освітніх послуг і ступеня досягнення результатів навчання, визначення якості підготовки випускників та їхньої готовності до професійної діяльності. У ЗВО для вчасного реагування та виявлення недоліків в освітній програмі створено Центр моніторингу та підвищення якості освіти (<https://vnu.edu.ua/uk/news/suspilstvo/pri-universiteti-stvoreno-centr-monitoringu-ta-pidvischennya-yakosti-osviti>, <https://vnu.edu.ua/uk/faculties-and-institutes/fakultet-biologii-ta-lisovogo-gospodarstva>). У ВНУ розвиненою є практика анкетування здобувачів вищої освіти щодо якості та задоволеності освітнім процесом за допомогою Google форм. За результатами перегляду ОПП в 2020 році групою забезпечення спільно з роботодавцями, здобувачами вищої освіти, навчально-методичним відділом забезпечення якості вищої освіти виявлено та частково враховано зауваження (https://eenu.edu.ua/sites/default/files/Files/propoziciji_y_rekomendaciyi_za_rezultatami_gromadskogo_obgovorennya_t_a_spivpraci_zi_steykholderami_shchodo_formuvannya_osvitno.pdf), що сприяло введенню більшої кількості освітніх компонентів прикладного характеру. Відповідно до чинного законодавства України та нормативних документів ЗВО, здобувачі вищої освіти мають можливість вибору як професійно-орієнтованих компонентів, так і будь-яких інших, які включені до різних ОП, що реалізуються в університеті.

8.6 Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду освітньої програми

Акредитація ОПП проводиться вперше, можливість відслідкувати впровадження результатів зовнішнього забезпечення якості вищої освіти відсутня

8.7 В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою

В академічній спільноті ВНУ наявна культура якості освіти, яка формується протягом останніх років. З цією метою суттєво оновлена нормативно-правова база, створені спеціальні структурні підрозділи, оновлені підходи до освітнього процесу, проводиться систематична і системна робота зі студентами, роботодавцями, випускниками та іншими стейкхолдерами, які постійно залучаються до реалізації та модернізації освітніх програм. Формування культури якості є процесом динамічним, а він передбачає вдосконалення і процедур, і нормативних документів, і інформування усіх учасників освітнього процесу. Академічна спільнота університету залучається до процедур внутрішнього забезпечення якості ОП через здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм; забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях співробітників університету та здобувачів вищої освіти тощо. Викладачі контролюють відвідування занять та виконання різних видів контролю результатів навчання. Представники академічної спільноти інших ЗВО також долучаються до такого процесу. Процедури започаткування, перегляду та удосконалення освітніх програм регламентуються рядом документів ЗВО, серед яких «Порядок формування освітніх програм та навчальних планів підготовки фахівців за першим (бакалаврським) та другим (магістерським) рівнями денної та заочної форм навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» (<https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2020-11/%D0%9F%D0%BE%D1%80%D1%8F%D0%B4%D0%BE%D0%BA%20%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%85%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC.pdf>), «Положення про організацію навчального процесу на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» (<https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2020-11/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%20%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8E%20%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%86%D0%B5%D1%81%D1%83%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%88%D0%BE%D0%BC%D1%83%20%28%D0%B1%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D0%B0%D0%B2%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D1%83%29%20%D1%82%D0%B0%20%D0%B4%D1%80%D1%83%D0%B3%D0%BE%D0%BC%D1%83%20%28%D0%BC%D0%B0%D0%B3%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D1%83%29%20%D1%80%D1%96%D0%B2%D0%BD%D1%8F%D1%85.pdf>).

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень А

Обґрунтування ГЕР

9.1 Визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

У ВНУ імені Лесі Українки наявні чіткі і зрозумілі правила і процедури щодо прав та обов'язків усіх учасників освітнього процесу, які оприлюднені на сайті.

9.2 Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному вебсайті відповідний проєкт із метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін

ВНУ імені Лесі Українки дотримується принципів прозорості та публічності при наданні інформації щодо даної ОПП, всі посилання активні і містять ґрунтовну та своєчасно подану інформацію. В розділі "Громадське обговорення ОПП" (<https://vnu.edu.ua/uk/gromadske-obgovorennya> – на сайті Університету) знаходиться вся необхідна інформація для отримання зауважень та пропозицій зацікавлених сторін (стейкхолдерів): юридична адреса; офіційна електронна адреса університету; офіційний сайт Університету, вебсторінка анкети для громадського обговорення освітньої програми (https://forms.office.com/Pages/ResponsePage.aspx?id=UyHPee_cNk6rjIIIcyNmqsW8HwyspvZBrRlScIaSpu9UMEtFN1NBUpIRzhEOEE5QUdRTFNMNUY4Vy4u). На сайті ЗВО оприлюднена інформація щодо результатів обговорення змісту ОПП 2020 року (<https://vnu.edu.ua/uk/faculties-and-institutes/fakultet-biologii-ta-lisovogo-gospodarstva>), пропозиції та рекомендації за результатами громадського обговорення і співпраці зі стейкхолдерами щодо формування ОПП «Лабораторна діагностика» спеціальності 091 Біологія, галузі знань 09 Біологія (https://eenu.edu.ua/sites/default/files/Files/propoziciyi_y_rekomendaciyi_z_rezultatami_gromadskogo_obgovorennya_ta_spivpraci_zi_steykholderami_shchodo_for_muvannya_osvitno.pdf).

9.3 Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному вебсайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства

На сайті Волинського національного університету імені Лесі Українки, зокрема на сторінці Факультету біології та лісового господарства, повністю оприлюднена вся необхідна інформація, яка має відношення до впровадження та реалізації даної ОПП.

Критерій 10. Навчання через дослідження

Рівень відповідності (експертна група)

не застосовується

Рівень відповідності (ГЕР)

не застосовується

Обґрунтування ГЕР

10.1 Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності в закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю

не застосовується

10.2 Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряму досліджень наукових керівників

не застосовується

10.3 Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення й апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо)

не застосовується

10.4 Заклад вищої освіти забезпечує можливості для залучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо

не застосовується

10.5 Найважливіша практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються

не застосовується

10.6 Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для унеможливлення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності

не застосовується

3. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

У цьому розділі на основі звіту експертної групи та висновків ГЕР резюмуються рекомендації стосовно подальшого удосконалення освітньої програми, включаючи пропозиції щодо усунення виявлених під час акредитації недоліків. Заповнення цих полів є обов'язковим у всіх випадках, коли ГЕР погодилася або визначила рівень відповідності критерію В, Е чи F.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Рекомендуємо звернути увагу на те, що цілі ОПП повинні чітко узгоджуватися з місією та стратегією ЗВО, визначити специфіку ОПП в процесі її подальшого удосконалення. Продемонструвати, що рекомендації всіх груп стейкхолдерів і досвід аналогічних вітчизняних та іноземних ОП враховані.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рекомендувати удосконалити структурно-логічну схему ОПП; показати, що всі освітні компоненти програми дозволяють досягти цілей і програмних РН та відповідають предметній області спеціальності 091«Біологія», розширити можливості здобувачів вищої освіти щодо вільного індивідуального обрання вибіркового дисциплін. З метою покращення практичної підготовки здобувачів пропонується врахувати рекомендації стейкхолдерів стосовно збільшення тривалості практик та підвищення їх фаховості. Рекомендуємо розробити порядок присвоєння професійної кваліфікації окремою процедурою у нормативних документах закладу.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

не застосовується

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рекомендовано удосконалити силабуси навчальних дисциплін щодо їх змістовного наповнення та відповідності ЗК, СК та ПРН чинному Стандарту вищої освіти для другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 091 "Біологія". З метою покращення дослідницької та практичної підготовки здобувачів пропонується посилення опанування прийомів та методів лабораторного аналізу на базах лабораторій ЗВО та клінічних лабораторій. У подальшому процесі реалізації ОПП пропонуємо впровадити дуальну форму освіти, більше уваги приділяти участі здобувачів та викладачів за ОПП у міжнародних проєктах, програмах зовнішньої та внутрішньої мобільності.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Рекомендовано розробити "Положення про академічну доброчесність" та "Порядок оскарження результатів контрольних заходів".

Критерій 6. Людські ресурси

Рекомендовано для викладання за данною ОПП підбирати викладачів, що відповідають професійній кваліфікації за ОК програми та ширше залучати роботодавців до освітнього процесу.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рекомендовано оновити та розширити матеріально-технічну базу ЗВО (обладнання для різних видів діагностичних методів дослідження), провести ремонтні роботи в окремих гуртожитках для покращення життєвих умов студентів.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рекомендувати удосконалити нормативні документи, що регламентують функціонування системи внутрішнього забезпечення якості освіти і розподіл обов'язків між структурними підрозділами ЗВО, започаткувати роботу Ради роботодавців. Продемонструвати, що розроблення, затвердження, моніторинг та періодичний перегляд ОПП відбувається із залученням різних категорій стейкхолдерів та їх пропозиції враховуються після перегляду ОПП.

Критерій 9. Прозорість та публічність
не застосовується

Критерій 10. Навчання через дослідження
не застосовується

4. Додатки

Відсутні

***

Шляхом підписання цього експертного висновку я підтверджую, що внесені до нього відомості про присутніх на засіданні ГЕР і результати голосування членів ГЕР є достовірними, а експертний висновок було схвалено на засіданні ГЕР так, як його викладено вище.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом.

Головуючий на засіданні ГЕР

СЕВЕРИНОВСЬКА ОЛЕНА ВІКТОРІВНА